

Sygn. akt VII U 2462/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st. sekr. sądowy Alina Bastuba

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2014 r. w Gdańsku

sprawy Z. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 października 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonemu Z. C. prawo do emerytury od 6 września 2013r.

/ na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VII U 2462/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu Z. C. prawa do emerytury w oparciu o ustalenie, iż na dzień 01 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony nie uwzględnił okresów zatrudnienia od dnia 02 stycznia 1983 roku do 31 października 1991 roku z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowo - Handlowym (...) Sp. z o.o. z uwago na fakt, iż z przedłożonej dokumentacji nie wynika jednoznacznie, by wykonywana przez ubezpieczonego praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto, jak wskazał pozwany przedłożone przez skarżącego dokumenty nie zawierają informacji o jego obowiązkach oraz zakresie wykonywanych czynności. Organ rentowy podniósł także, że przedłożone angaże i umowy określają jedynie zajmowane stanowiska i nie odpowiadają stanowiskom wymienionym w Zarządzeniu Nr 16 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku oraz z Rozporządzeniem rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku.

Od decyzji organu rentowego odwołał się wnioskodawca, wskazując, iż przez cały sporny okres zatrudnienia pracował jako szlifierz. Ubezpieczony wniósł ponadto o zaliczenie do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okres wykonywania pracy w Państwowym Ośrodku (...) w S. od 01 października 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego pozwany wniósł jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy nadmienił, iż z dokumentacji osobowej ubezpieczonego wynika, iż pracował w przedsiębiorstwie (...) jako ślusarz – wytaczacz, mechanik- szlifierz, oraz jako szlifierz, to jest na stanowiskach które nie są wymienione w wykazie A działu III poz. 78 pkt 1 zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. C., urodzony (...), z zawodu szlifierz, w dniu 05 sierpnia 2013 roku złożył do pozwanego organu rentowego ponowny wniosek o emeryturę. Wnioskodawca w chwili złożenia wniosku o emeryturę nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz pozostawał nadal w stosunku pracy.

okoliczności bezsporne, vide: akta ZUS - wniosek o przyznanie emerytury z 05 sierpnia 2013 r. - k. 1-3,

Pozwany ustalił, że ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 28 lat 1 miesiąc i 28 dni, w tym 28 lat i 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych oraz 19 dni okresów nieskładkowych. W ocenie organu rentowego skarżący udowodnił 6 lat, 11 miesięcy i 9 dni stażu pracy w warunkach szczególnych – jednakże na skutek przeprowadzonego postępowania odwoławczego należało przyjąć, iż wykazał on przeszło 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych.

dowód: akta ZUS - karta przebiegu zatrudnienia – k. 43v, decyzja pozwanego z dnia 15 października 2013 r. – k. 44

Ubezpieczony w okresie czasu tj. od 01 października 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku (3 miesiące) pracował w Państwowym Ośrodku (...) w S. jako mechanik przy naprawie gaźników oraz pomp wtryskowych.

Następnie tj. od 02 stycznia 1983 roku do 31 października 1991 roku wnioskodawca został przeniesiony na szlifiernię, która była częścią Wydziału Remontów. Do obowiązków skarżącego należało wówczas szlifowanie wałów korbowych. Ubezpieczony wykonywał te czynności przy użyciu dużych szlifierek.

Wnioskodawca pracował w charakterze szlifierza począwszy do 02 stycznia 1983 roku aż do końca zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) tj. do 31 października 1991r. (łącznie 8 lat 9 miesięcy i 29 dni) wykonując prace szlifierskie stale i w pełnym wymiarze czasu. Z dokumentacji osobowej ubezpieczonego wynika, iż zajmował łączone stanowiska mechanik- szlifierz, ślusarz- wytaczacz, szlifierz. Nie odpowiadało to pracy faktycznie wykonywanej. Wpisywanie łączonych stanowisk pracy na umowach o pracę i angażach pracowników, było powszechną praktyką w/w zakładu pracy i wiązało się z tym, iż w razie nieobecności któregoś z pracowników, drugi mógł go zastąpić bez konieczności przeszkolenia. Wnioskodawca mimo przypisanej mu wielozawodowości nigdy nie zastępował kolegów na innych stanowiskach, stale wykonując pracę szlifierza.

W Dziale Remontowym, w którym świadczył pracę wnioskodawca , nie było ślusarzy. Wykonywali oni pracę w Wydziale narzędziowym .

Ubezpieczony nie wykonywał także pracy wytaczacza, który był odpowiednikiem tokarza, którego zadaniem było wytaczanie bloków cylindrowych silników spalinowych na wytaczarce.

Z tytułu pracy w spornym okresie ubezpieczony otrzymywał dodatek szkodliwy.

W Państwowym Ośrodku (...) w S. dodatek taki otrzymywali jedynie spawacze oraz szlifierze, z uwagi na warunki w jakich pracowali.

Wraz z ubezpieczonym we w/w przedsiębiorstwie zatrudnieni byli także R. N. - mistrz na Wydziale Remontów , K. P.-pracownik tego samego wydziału- mechanik, A. W. –także mechanik oraz K. O. – samodzielny technolog.

Codzienny kontakt ze szlifierzami miał K. O.- (osoba tworząca Wydział Obróbki , na którym pracował ubezpieczony), którego zadaniem było m.in. normowanie czasu pracy poszczególnych grup zawodowych , w tym szlifierzy .

Codzienny kontakt z ubezpieczonym w pracy miał także mistrz R. N. .

Państwowy Ośrodek (...) w S. na przestrzeni lat przechodził zmiany, w 1991 roku przekształcił się w Przedsiębiorstwo – Usługowo – Handlowe (...) Sp. z o.o., które wystawiło ubezpieczonemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach.

Po zakończeniu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w S. wnioskodawca został zatrudniony w Przedsiębiorstwie Usługowo -Handlowym (...) E. B., którym również objął stanowisko szlifierza wykonując identyczne prace jak w spornym okresie .

Okres powyższej pracy pozwany zaliczył ubezpieczonemu do pracy w warunkach szczególnych .

dowód: akta sprawy : akta osobowe – k. 39, zeznania ubezpieczonego – k. 43 w zw. z k. 40-41 skrócony protokół , nagranie CD k. 45, zeznania świadka R. N. – k. 41, 42skrócony protokół ,nagranie CD k. 45, zeznania świadka K. O. – k. 42 skrócony protokół nagranie CD k.45, zeznania świadka K. P. – k. 42, 43-skrócony protokół, nagranie CD k. 45, zeznania świadka A. W. – k. 43 skrócony protokół ,nagranie CD k.44 , aneksy do umowy – k. 5,6,

akta rentowe : umowy i angaże- k. 35-41, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach – k. 13 umowa o pracę z (...)– k. 15, świadectwo pracy w (...) k. 4, karta przebiegu zatrudnienia k. 43

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy w tym aktach osobowych wnioskodawcy, w aktach pozwanego organu emerytalnego, której prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków: R. N., K. O., K. P. oraz A. W., tym bardziej, że korespondowały one z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w tym z zeznaniami ubezpieczonego, które Sąd uznał za przekonujące. W szczególności podkreślenia wymaga, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wzajemnie się uzupełniając, stworzył spójną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle dokonanych ustaleń odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1)legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013 r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia wymienione są:

- w dziale XIV (prace różne) pod pozycją 14 wymienione są prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych
- w dziale III (prace w hutnictwie i przemyśle metalowym) pod pozycją 78 wymienione są prace przy szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne.

Pomocniczo wskazać należy również, że w wykazie A, stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1983 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. Urz. MRiRW.1988.2.4) w dziale III (prace w hutnictwie i przemyśle metalowym) pod pozycją 78 (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz powlekanie mechaniczne) w pkt 1 wymienione jest stanowisko szlifierza, krajacza metali tarczą ścierną.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 06 września 2013 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz pozostaje dalej w stosunku pracy – co biorąc pod uwagę brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy od dnia 01 stycznia 2013 r. pozostaje okolicznością w sprawie bez znaczenia.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres pracy od dnia 02 stycznia 1983 roku do dnia 31 października 1991 roku r. z tytułu zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w S.– wobec faktu, iż w ocenie pozwanego organu rentowego świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 28 października 1999 roku wskazuje, iż w spornym okresie czasu ubezpieczony pracował na stanowiskach ślusarz- wytaczacz mechanik- szlifierz oraz szlifierz.

Zważywszy na treść odwołania ponadto Sąd badał czy zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych podlega okres od 01 października 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku z tytułu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w S. G. przy naprawie pomp wtryskowych i gaźników.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach przy naprawie pomp wtryskowych oraz gaźników do silników spalinowych od 01 października 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku podczas zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w S. znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym w postaci zeznań ubezpieczonego oraz dokumentacji pracowniczej. Znajdujące się aktach sprawy (k. 5 i 6) aneksy do umowy o pracę nie pozostawiają wątpliwości, iż z dniem 01 października 1982 roku ubezpieczonemu powierzono obowiązki mechanika naprawy pomp wtryskowych. Wnioskodawca zajmował w/w stanowisko przez okres 3 miesięcy świadcząc stale i w pełnym wymiarze czasu pracę przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych- a więc pracę , o której mowa w rozdziale XIV poz .14 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala także przyjąć, iż skarżący od 02 stycznia 1983 roku do 31 października 1991 roku świadczył pracę w szczególnych warunkach jako szlifierz. Tym samym wykonywał pracę, o której mowa w wykazie A, dziale III pod pozycją 78 załącznika do cyt. Rozporządzenia (i odpowiedni dziale III poz. 78 pkt 1 zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1983 roku w sprawie stanowisk pracy , na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wyjaśnienia wymaga, iż Sąd podziela ugruntowane już stanowisko judykatury , zgodnie z którym zarządzenia resortowe nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, i stanowią jedynie pomocnicze akty prawa niższego rzędu. Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej Rozporządzenie. Jak wskazał Sąd Najwyższy, źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają natomiast charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., I UK 403/11).

W ocenie Sądu wnioskodawca zdołał skutecznie dowieść, iż pracował jako szlifierz stale i w pełnym wymiarze czasu, od momentu zdobycia niezbędnych uprawnień i powierzenia mu wskazanego stanowiska z dniem 2 stycznia 1983 roku .

Powyższe znalazło potwierdzenie z zeznaniami wszystkich świadków – byłych pracowników Państwowego Ośrodka (...) w S., którzy mieli styczność ze skarżącym w spornym okresie czasu , a zatem posiadają niezbędną wiedzę w przedmiocie zakresu prac faktycznie przez niego wykonywanych.

Nie uszło uwadze Sądu, iż świadkowie nie pamiętali by wnioskodawca pracował przy naprawie pomp wtryskowych. Powyższe w ocenie Sądu nie podważa jednak ich wiarygodności, zważywszy choćby na krótki okres pracy ubezpieczonego w tym charakterze.

Wziął Sąd także pod uwagę, że nie wszyscy świadkowie mieli z ubezpieczonym stały kontakt w pracy. Świadkowie A. W. oraz K. P. mieli styczność z ubezpieczonym w czasie jego pracy w szlifierni, kiedy to dostarczali mu wały korbowe do przeszlifowania, a następnie je odbierali.

Odmienne pozostałi świadkowie tj. R. N. i K. O. .

R. N. był mistrzem na Wydziale Remontów i chociaż nie był bezpośrednim przełożonym ubezpieczonego, to miał z nim codzienny kontakt. Jak zeznał w/w świadek w od 02 stycznia 1983 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu świadczył pracę szlifierza. Analogicznie twierdził świadek K. O., który będąc technologiem normował czas pracy m.in. szlifierzy. Na podkreślenie zasługuje także to, że świadek ten praktycznie tworzył Wydział Obróbki Wałów, w którym pracował ubezpieczony.

Ponadto w ocenie Sądu świadek K. O. zdołał skutecznie wyjaśnić, skąd na świadectwie pracy wnioskodawcy znalazło się wyszczególnienie kilku stanowisk pracy. Jak wskazał przypisywanie pracownikowi kilku stanowisk pracy było typowym zjawiskiem u pracodawcy ubezpieczonego związanym ze strategią zakładu pracy. Dzięki wielozawodowości, w sytuacji, gdy któryś z pracowników zachorował i nie mógł świadczyć pracy, inny pracownik mógł go bez problemu zastąpić, bez konieczności odbywania dodatkowego przeszkolenia.

Nadmienić przy tym trzeba, iż świadkowie zgodnie przyznali, iż nie zdarzyło się, aby w trakcie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) skarżący zastępował innego pracownika i zajmował się innymi czynnościami niż szlifowaniem.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony Z. C. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, pracując w takim charakterze przez łączny okres 16 lat i 8 dni.

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 15 października 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu Z. C. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 06 września 2013 r. (tj. od dnia ukończenia przez ubezpieczonego 60 roku życia jako spełnienia ostatniej przesłanki złożenia ponownego wniosku o świadczenie emerytalne ustawowej przyznania świadczenia). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 5 sierpnia 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń.

SSO Elżbieta Zabrocka